

Seija Lehtonen

Eläkemenoennuste vuodelle 2005

Eläketurvakeskuksen katsauksia
2005:4

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KATSAUKSIA

Seija Lehtonen

Eläkemenoennuste vuodelle 2005

Elokuussa 2005

Eläketurvakeskuksen katsauksia
2005:4

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KATSAUKSIA

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511, Fax +358 9 148 1172

Edita Prima Oy

Helsinki 2005

ISSN 1236-7737

TIIVISTELMÄ

Eläkemenokatsauksessa ennustetaan joitakin olennaisimpia kohtia yksityisen sektorin eläkelaitosten (TEL, LEL, MEL, TaEL, YEL ja MYEL) mukaisesta toiminnasta vuonna 2005.

Ennusteen pohjana olevissa tilastoissa eläkkeensaaja on luokiteltu sen yksityisen puolen eläkelain mukaan, jonka piirissä hän viimeksi oli vakuutettuna. Tilastoissa on mukana myös julkisen sektorin maksamat yksityisen puolen eläkkeet. Vuoden 2004 alusta niin sanottu viimeisen laitoksen periaate (VILMA) laajeni koskemaan melkein kaikkia julkisen sektorin eläkelaitoksia. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä julkisen puolen eläkelaitokset maksoivat lähes 9 000 kpl yksityisen puolen eläkkeitä. Maatalouden luopumisjärjestelmien mukaiset eläkkeet eivät ole mukana katsauksen tilastoissa, ellei niistä ole erikseen mainittu. Verrattaessa vuoden 2005 ennustelukuja vuoden 2004 vastaaviin, jälkimmäinen vuosi on kirjoitettu sulkuihin. Katsauksen liitteenä on tilasto-osio ennusteluvuista.

Vuoden 2005 alusta tuli voimaan mittava työeläkelakien uudistus, jonka pääasiallisena tavoitteena on myöhentää eläkkeelle siirtymisikää muutamalla vuodella. Uuden lain myötä voivat vuonna 2005 jäädä vanhuuseläkkeelle 63–65-vuotiaat. Joustavan eläkeiän piiriin tulleita vuosina 1940–1942 syntyneitä on valintaoikeuden piirissä noin 40 000. Eläkeoikeuttaan he ovat vuoden 2005 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana käyttäneet kuitenkin vasta varsin maltillisesti. Vanhuuseläkkeiden lukumäärä kasvaa tänä vuonna noin 4,0 prosenttia. Tämä johtuu nimenomaan siitä, että vanhuuseläkkeeseen oikeutettuja on nyt aiempaa useampi ikäluokka.

Varhennettujen vanhuuseläkkeiden lukumäärän kasvun odotetaan hidastuvan eläkelakiuudistuksen myötä. Osa-aikaeläkkeiden määrän arvioidaan laskevan vuonna 2005 edellisvuoteen verrattuna. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä näyttäisi nousevan. Työttömyyseläkkeiden määrän sen sijaan arvioidaan vähenevän. Perhe-eläkkeiden kasvu on hidasta.

Eläkelakimuutoksen myötä erityisesti vanhuuseläkeläisten keskieläkkeet ovat kasvaneet. Vuoden 2005 indeksitarkistukset olivat kuitenkin aiempaa pienemmät. Yksityisen sektorin eläkemenon arvioidaan kasvavan noin 4,8 prosenttia. Koko lakisääteinen eläkemeno puolestaan kasvaa arviolta vain 3,6 prosenttia ja sen osuus bruttokansantuotteesta laskee 11,3 prosenttiin (11,5).

Lakiuudistukset näkyvät toteutuneissa luvuissa varsin hitaasti ja vain vähän on vielä nähtävissä tässä ennusteessa. Eläkeuudistus tulee voimaan asteittain kuten työttömyyseläkkeen poistuminen ja jotkut uudistuksista vasta monen vuoden jälkeen kuten elinaikakertoimen käyttöönotto vuonna 2010. Toisaalta osana eläkelakiuudistusta toteutettu oikeus ammatilliseen kuntoutukseen tuli voimaan jo vuonna 2004. Eläkelakiuudistusta on kuvattu tarkemmin kappaleessa 1.

SISÄLTÖ

1	Eläkelakien muutoksista	9
2	Työeläkkeiden lukumäärä	11
3	Eläkkeiden indeksitarkistukset	13
4	Maksettavat työeläkkeet.....	14
5	Vakuutusmaksun taso, maksutulo ja vastuovelka.....	16
6	Koko lakisääteinen eläkemeno.....	17
	Lähteet.....	18
	Liitteet.....	19

1 Eläkelakien muutoksista

Vuoden 2005 alusta tuli voimaan työeläkelakien uudistus. Se koskee vuonna 2005 ja sen jälkeen alkavia eläkkeitä. Vuoden 2004 loppuun mennessä kertynyt eläketurva säilyy koskemattomana. Eläkelakiuudistuksella varaudutaan väestön ikärakenteen muutokseen: työikäisen väestön määrä alkaa supistua vuodesta 2010 alkaen. Eliniän pidetessä ja syntyvyyden laskiessa eläkejärjestelmään maksavien osuus supistuu ja elatussuhde kasvaa. Eläkejärjestelmä on uudistuksen myötä tarkoitus sopeuttaa keskimääräisen elinajan kasvuun. Uudistuksen tavoitteena on myöhentää keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää muutamalla vuodella. Tällä työeläkelakiuudistuksella luodaan myös edellytykset yksityisalojen työeläkelakien yhdistämiselle ja yksinkertaistamiselle. Toimialakohtaiset erillislait TEL, LEL ja TaEL kootaan lainsäädännön selkiyttämiseksi yhteen TyEL-laiksi. Lakiehdotus on tällä hetkellä eduskunnan käsiteltävänä ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2007.

Vanhuuseläkkeelle voi jäädä omavalintaisesti 63–68-vuotiaana. Mitä kauemmin on työelämässä mukana, sitä suuremmaksi eläke karttuu. Työeläkkeen suuruutta ei rajata enää 60 prosenttiin palkasta kuten aiemmin. Varhennetulle vanhuuseläkkeelle voi jäädä 62-vuotiaana. Varhennus pienentää eläkettä kuitenkin edelleen pysyvästi. Joustava eläkeikä ja yhteensovituksen poistuminen antavat mahdollisuuden hankkia entistä isompi eläke. Eläke alkaa karttua jo 18-vuotiaana entisen 23 ikävuoden sijaan. Eläkettä karttuu jatkossa myös eräiltä palkattomilta ajoilta, kuten ansiosidonnaisilta työttömyys-, kuntoutus- ja koulutusetuusajoilta, joista eläkettä on karttunut ennenkin työeläkelisän muodossa sekä lisäksi vanhempainpäiväraha-, kotihoidontuki- ja sairausajoilta sekä suoritetusta tutkinnosta. Eläkeuudistus hyödyttää tältä osin eritoten siis tämän hetken nuoria ja tulevia sukupolvia. Palkattomilta ajoilta kertyvä eläketurva puolestaan tasoittaa pitkällä aikavälillä miesten ja naisten välistä eläke-eroa. Toisaalta eläkekustannusten kasvua pyritään rajoittamaan vuodesta 2010 alkaen elinaikakertoimella. Se on sidottu Tilastokeskuksen tuottamiin kuolevuustilastoihin. Jos odotettavissa oleva elinikä pitenee, eläke leikkaantuu ja päinvastoin. Samansuuruisen eläkkeen kuin ennen elinaikakertoimen soveltamista voi saavuttaa pitempään työskentelyllä.

Eläkkeen uudet karttumisprosentit iän mukaan ovat:

- 18–52-vuotiailla 1,5 %
- 53–62-vuotiailla 1,9 %
- 63–67-vuotiailla 4,5 %.

Vuodesta 2005 alkaen eläke lasketaan kunkin vuoden palkan ja karttumisprosentin mukaan. Uudistuksessa luovuttiin työsuhteikohtaisesta ja työsuhteen kymmenen viimeistä vuotta huomioivasta laskutavasta. Karttumisprosentin kasvaessa myös maksuprosentti nousee. Yli 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus vuonna 2005 on 5,8 % ja alle 53-

vuotiailla 4,6 %. Korotetun karttuman rahoittamiseksi perittävä 53 vuotta täyttäneiden palkansaajien työeläkemaksuosuus pienentää myös eläkkeitä, koska se vähennetään työansios- ta ennen eläkkeen laskemista. Laskelmien mukaan yli 53-vuotiaiden korotettu työeläke- maksu kattaa pitkällä tähtäimellä kuitenkin vain noin kolmanneksen parannetuista eduista.

Uudistukseen sisältyy paljon joustoja koskien lähinnä 1940-luvulla syntyneitä. Yksilöl- linen varhaiseläke ja työttömyyseläke poistuvat asteittain. Vuonna 1943 syntyneet on vii- meinen yksilöllisen varhaiseläkkeen piiriin kuuluva ikäluokka. Yksilöllisen varhaiseläk- keen kriteerit sulautetaan osaksi varsinaista työkyvyttömyyseläkettä. Työttömyyseläke poistetaan asteittain ja työttömyysturvan lisäpäiväoikeus muuttuu koskemaan 59–65- vuotiaita. Työttömyyseläkeputken alkupää myöhentyy kahdella vuodella 57 vuoden ikään. Työttömyyseläkeputken käytön hillitsemisen taustalla on huoli työtätekevän väestön mää- rän vähentymisestä. Uudet työttömyyspäivärahasäännökset koskevat vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneitä.

Eläkelakiuudistusten työssäoloaika pidentävien vaikutusten suuruus riippuu yleisestä ja erityisesti ikääntyvien työllisyyden kehityksestä sekä työelämän, työhyvinvoinnin ja työky- vyn kehityksestä. Yleisesti ottaen ikääntyneiden työssä jatkamisen arvioidaan lisääntyvän erityisesti varhaiseläkkeisiin tehtyjen muutosten myötä. Työttömyyseläkkeen lakkauttami- sen ja työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden saamisen alaikärajan korottamisen myötä ikään- tyvien työllisyys kohonnee. Osa-aikaeläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen ikärajojen nostamiset sekä samanaikainen yksilöllisen varhaiseläkkeen lakkauttaminen voivat myös lisätä työssä jatkamista. Lakiuudistukset eivät kuitenkaan yksin riitä, vaan työssäviihtyvyy- teen on myös kiinnitettävä huomiota.

Eri eläkelajien asteittainen lakkauttaminen siirtää eläkehakemusten painopistettä. Työ- kyvyttömyyseläkkeiden ja työttömyyden on todettu olevan jossain määrin toisiaan korvaa- via työelämästä poistumisreittejä. Eläketurvakeskuksessa tehtyjen arvioiden mukaan hyvän työllisyystilanteen aikana yksilöllisen varhaiseläkkeen lakkauttaminen näkyy enemmän työssä pysymisenä ja vähemmän vaihtoehtoisina poistumisreitteinä kuin huonon työllisyys- tilanteen aikana. Varsinainen työkyvyttömyyseläke voi korostua ikääntyville vaihtoehtoi- tinä hyvän työllisyyden aikana, huonon työllisyystilanteen aikana vaihtoehtona on työttö- myysjakso ja sen jälkeinen vanhuuseläke. (Gould, 2002.)

Työntekijällä on ollut oikeus vuoden 2004 alusta saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi ammatillista kuntoutusta. Edellytyksenä on, että il- man ammatillista kuntoutusta sairaus todennäköisesti johtaisi työkyvyttömyyteen ja kun- toutuksen tukeminen on tarkoituksenmukaista. Ammatillisen kuntoutuksen toivotaan niin ikään vähentävän tai ainakin myöhentävän työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumista ja pi- dentävän työssäoloaika.

2 Työeläkkeiden lukumäärä

Yksityisen puolen eläkelakien mukaisia eläkkeitä on maksussa vuoden 2005 lopussa arviolta 1 223 600 (1 198 200). Näistä perhe-eläkkeitä on noin 233 300 (231 100) ja niitä tulee saamaan noin 243 000 (242 200) leskeä ja lasta. Kaikkiaan yksityisen sektorin eläkkeiden määrä näyttäisi kasvavan noin 2,1 % (1,1 %). Rekisteröityä lisäeläkettä maksettiin vuoden 2005 kesäkuun lopun tilastojen mukaan noin 78 000 eläkkeessä.

Taulukko 1. Eläkkeiden lukumäärä viimeisen yksityisen sektorin eläkelain mukaan 31.12.2005.

Eläkelaji	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	Yhteensä
Vanhuus	439 000	77 000	2 500	4 900	58 760	142 700	724 860
Työkyvyttömyys	128 350	34 500	1 800	2 100	16 600	14 000	197 350
Työttömyys	39 000	6 700	1 000	90	1 100	1 400	49 290
Osa-aika	14 000	270	-	150	4 000	370	18 790
Perhe	117 200	39 000	480	1 580	25 000	50 000	233 260
Yhteensä	737 550	157 470	5 780	8 820	105 460	208 470	1 223 550

Eläkkeiden lukumäärän suhteellinen kasvu on nousemassa. Suurin selitys lienee eläkeikäisten ikäluokkien kokojen suuruus. Ikäluokat 58–64-vuotta ovat edellisvuosia suuremmat. Tämän vuoden alusta alkaen vanhuuseläkkeelle on voinut hakea kerralla kolme uutta ikäluokkaa eli 63–65-vuotiaat. Erityisesti 1941 syntyneiden ikäluokka on suuri.

Kohorttien koot 31.12.2004:

1940	47 000
1941	66 000
1942	46 000

Vuosina 1940–1942 syntyneitä on noin 160 000, joista 120 000 henkilöä oli eläkkeellä 31.12.2004. Joustavan eläkelain piiriin tulleita vuosina 1940–1942 syntyneitä on valintaoikeuden piirissä siis noin 40 000. Eläkeoikeuttaan heistä on kuluneen puolen vuoden aikana käyttänyt vajaa neljännes. Näiden niin sanotusti ylimääräisten eli lain suoman mahdollisuuden myötä eläkettä hakeneiden määrä kesäkuun lopussa 2005 on arviolta noin 9 000, joista puolet on tullut työelämässä olevilta. Eläkettään lykkäävien määrä puolestaan selviää vasta hitaasti ajan myötä.

Varhennettuina alkaneiden vanhuuseläkkeiden määrä on tämän vuoden päättyessä arviolta noin 56 000 (54 839). Varhennetulle vanhuuseläkkeelle jäävien määrän voisi olettaa suhteellisesti pienenevän joustavan eläkeiän voimaantulon myötä: lästä 63 alkava vanhuuseläke on suurempi kuin vuodellakin pysyvästi varhennettu vanhuuseläke. Näin on käynytkin, sillä uusien varhennettuna alkaneiden vanhuuseläkkeiden määrä on vuoden 2005 puolivuotistilastojen mukaan yli puolet pienempi kuin vastaavana ajankohtana edellisvuonna. Tämä ei näy vielä kokonaiseläkemäärissä, sillä tilastoissa varhennetut vanhuuseläkkeet eivät muutu vanhuuseläkkeiksi ikävuodesta 63 alkaen (aiemmin ikävuodesta 65).

Osa-aikaeläkkeiden määrän arvioidaan vuoden 2005 lopussa olevan edellisvuotta pienempi. Vuonna 1947 ja sen jälkeen syntyneiden osalta osa-aikaeläkkeen ikäraja nousi 58 vuoteen vuonna 2003 eli tänä vuonna on ensimmäisellä uudella ikäluokalla mahdollisuus osa-aikaeläkkeeseen ja tämän olisi voinut olettaa lisäävän kasvua. Uuden eläkelain myötä vanhimmasta osa-aikaeläkkeelle oikeutetusta ikäluokasta aiemmin ehkä osa-aikaeläkkeelle jäämistä havitelleet voivat siirtyä nyt suoraan vanhuuseläkkeelle (62–65-vuotiaat).

Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä sisältäen kuntoutustuet kasvaa hieman. Vuoden 2004 alusta lähtien ammatillinen kuntoutus on ollut oikeus. Työttömyyseläkkeiden määrä sen sijaan on vähenemässä. Eläkelajina työttömyyseläke poistuu eläkelakiuudistuksessa sovitulla tavalla niin, että työttömyyseläkeoikeus on enää vain 1949 ja sitä ennen syntyneillä.

Perhe-eläkkeiden lukumäärä kasvaa noin prosentin vuosivauhtia. Vielä 1990-luvun alkupuolella kasvu oli yli 3 % vuosittain. Kasvun hidastuminen johtuu väestön siviilisäätyrakenteen muutoksesta: naimattomien ja eronneiden määrät ovat kasvaneet ja toisaalta leskien ja naimisissa olevien määrät ovat vähentyneet. Syntyvyyden alenemisen myötä alle 18-vuotiaiden määrä on myös tasaisesti vähentynyt, mikä näkyy myös lasteneläkkeiden määrän vähentymisenä. Työeläkkeiden taso on kasvanut vuosien myötä, joten usein käy, että tason kasvaessa ns. eläkesovitus pienentää leskeneläkettä tai ettei sitä makseta lesken oman eläkkeen vuoksi ollenkaan.

Suuret sodan jälkeen syntyneet ikäluokat jättävät eläkkeelle siirtyessään työelämään niin suuren aukon, että puhutaan jopa työvoimapulasta. Toisaalta tekniikan kehittyminen vähentää työvoimatarvetta ja elinkeinorakenne ja ammatit muuttuvat. Eliniän pidentymisestä pitäisi kuitenkin saada muutama vuosi lisää työelämän hyväksi erityisesti eläkkeiden rahoituksen kannalta. Työeläkelakiuudistuksen arvioidaan vähentävän varhaista eläkkeelle jäämistä ja nostavan keskimääräistä eläkkeelle siirtymisikää. Työllisyyskehityksellä ja ihmisten työssäviihtyvyystekijöillä on tässä ratkaiseva merkitys. Tämä on tullut esille myös useissa tutkimuksissa (Tuominen 2004). Tämän vuoden ennusteluvuissa ei ole vielä havaittavissa suurta muutosta, sillä suuret lakimuutokset toteutuvat yleensä viiveellä.

3 Eläkkeiden indeksitarkistukset

Vuoden 2005 eläkelakiuudistuksen myötä eläkeikäisen indeksin nimi muuttui työeläkeindeksiksi ja sillä tarkistetaan vuodesta 2005 alkaen kaikki maksussa olevat eläkkeet, myös alle 65-vuotiaiden eläkkeet. Ansioiden muutoksen vaikutus kyseessä olevaan indeksiin on 20 prosenttia ja hintojen muutoksen 80 prosenttia. Työikäisen indeksinä eli TEL-puoliväliindeksiä käytetään työaikaisten ansioiden ja työeläkelaeissa määrättyjen rahamäärien tarkistamiseen silloin, kun eläke lasketaan vuoden 2004 säännöksiin. Näiden indeksien laskenta säilyy siis keskeytyksettä entisellään vuoteen 2012 asti, jolloin TEL-puoliväli-indeksi poistuu käytöstä.

Työaikaisten ansioiden, yrittäjätulojen ja työeläkelaeissa säädettyjen rajamäärien sekä vapaakirjojen tarkistamiseen käytetään vuodesta 2005 alkaen niin sanottua palkkakerrointa. Palkkakertoimeen vaikuttaa ansioiden muutos 80 prosenttia ja hintojen muutos 20 prosenttia.

Kansaneläkeindeksi määräytyy kuten ennenkin elinkustannusindeksin perusteella. Kansaneläkelaitos vahvistaa kansaneläkeindeksin vuosittain kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen keskimääräisen elinkustannusindeksin perusteella. Laskutapa perustuu lakiin kansaneläkeindeksistä (456/2001).

Vuonna 2005 työeläkeindeksin arvo on 2047 ja työikäisen indeksin 2191 sekä vastaavat vuotuiset muutokset ovat 0,9 % ja 1,9 %. Palkkakerroin on 1,028. Vuoden 2005 kansaneläkeindeksin pisteluku on 1362 (1357).

4 Maksettavat työeläkkeet

Yksityisen sektorin työeläkkeinä maksetaan noin 8 730 miljoonaa euroa (8 331,3 milj. euroa). Rekisteröidyn lisäturvan osuus tästä on noin 188 milj. euroa (188 miljoonaa euroa). Eläkemenon arvioidaan kasvavan 4,8 % (4,7 %).

Taulukko 2. *Maksettavat työeläkkeet viimeisen yksityisen sektorin työeläkelain mukaan vuonna 2005, milj. euroa.*

Eläkelaji	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	Yhteensä
Vanhuus	3 960,0	410,0	9,0	65,0	470,0	460,0	5 374,0
Työkyvyttömyys	1 170,0	195,0	8,0	23,0	145,0	75,0	1 616,0
Työttömyys	450,0	60,0	7,0	1,4	9,0	10,0	537,4
Osa-aika	110,0	1,7	-	1,4	28,0	1,6	142,7
Perhe	585,0	104,0	1,0	11,0	95,0	77,0	873,0
Yhteensä	6 275,0	770,7	25,0	101,8	747,0	623,6	8 543,1
Lisäturva	181,0	0,4	0,0	0,0	6,0	0,4	187,8
Yhteensä	6 456,0	771,1	25,0	101,8	753,0	624,0	8 730,9

Eläkemenon nykyinen kasvuvauhti alkaa nopeutua johtuen samoista syistä kuin eläkkeensaajien lukumääränkin kasvu eli suuremmista ikäluokista. Osittain eläkemeno voi kasvaa nopeamminkin, sillä uudet alkavat eläkkeet ovat toistaiseksi suurempia kuin poistuvat vanhat eläkkeet. Toisaalta työttömyys- ja osa-aikaeläkkeiden lukumäärän suoranainen vähentyminen ja edellisvuosia matalammat indeksitarkistukset vaikuttavat eläkemenon kasvuvauhtiin hidastavasti. Indeksikorotukset ja eläkkeiden lukumäärän kasvu nostavat eläkemenoa tänä vuonna alle kolme prosenttia. Uusien eläkkeiden korkeampi taso poistuvien eläkkeiden tasoon verrattuna aiheuttaa loput kasvusta. Varsinaiselle vanhuuseläkkeelle hakeutuvien määrän ja sitä kautta myös eläkemenon arvioiminen on tänä vuonna entistä vaikeampaa, sillä eläkeoikeus on nyt ensi kertaa kolmella ikäluokalla, 1940–1942 syntyneillä. Aihetta on käsitelty tarkemmin luvussa 1.

Vuoden 2005 ensimmäisellä neljänneksellä on tilastojen mukaan alkaneiden vanhuuseläkkeiden keskieläke noussut rajusti. Tämä johtunee pääosin eläkeuudistuksesta. Vanhuuseläkkeelle jää aiempaa enemmän väkeä suoraan työelämästä verrattuna edelliseen vuoteen. Pidempään työskentely tuottaa suuremman eläkkeen. Alkavat eläkkeet ovat myös entistä suurempia yhteensovituksen poistumisen myötä. Viime vuoden loppupuolella van-

huuseläkkeeseen ja varhennettuun vanhuuseläkkeeseen oikeutetut ovat saattaneet lykätä eläkkeelle siirtymistä uuden lain voimaantuloa odotellessa. Odottelu on kartuttanut eläkettä edelleen, työeläkkeiden yhteensovitus ei leikkaa eläkettä, eikä eläkkeeseen 63–64-vuotiailla tehdä enää varhennusvähennystä. Nämä kaikki lisäävät eläkkeen määrää yksilöllä ja koko eläkemenopottia. Vielä ei ole käytössä elinaikakerrointakaan.

Perhe-eläkemeno kasvaneen noin kolme prosenttia. Kasvu on hidastunut perheiden pienikokoisuuden toisin sanoen alaikäisten lasten vähentymisen myötä. Lisäksi työeläkkeiden tason kasvaessa eläkesovitus leikkaa yhä useamman lesken eläkettä.

5 Vakuutusmaksun taso, maksutulo ja vastuuelka

Keskimääräisen TEL-vakuutusmaksun taso nousi tänä vuonna vain hieman. Samoin suunnilleen entisinä pysyvät myös keskimääräiset YEL- ja MYEL-maksut (jotka ovat vielä arvioita vuodelle 2005) sekä täsmälleen entisenä MEL-vakuutusmaksu. LEL-vakuutusmaksu nousee vain vähän (0,3 prosenttiyksikköä) ja kaikkein eniten muuttuu TaEL:n vakuutusmaksu, jonka suuruudeksi Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut 19,6 prosenttia.

Taulukko 3. Keskimääräinen vakuutusmaksu prosentteina palkoista tai työtuloista, 2001–2005.

	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	TE [*]
2001	21,1	21,8	17,0	20,0	18,7	10,4	4,5
2002	21,1	21,8	17,3	20,0	19,2	10,5	4,4
2003	21,4	22,2	17,8	21,0	20,1	10,7	4,6
2004	21,4	22,4	18,6	21,0	20,1	10,7	4,6
2005	21,6	22,7	19,6	21,0	20,0	10,8	4,6 ja 5,8

TE^{*} on palkansaajan työeläkemaksu, joka sisältyy TEL-, LEL- ja TaEL-maksuun. Vuoden 2005 alusta alkaen eri prosentit alle ja yli 53-vuotiaille.

Laskuperustekorko laski alkuvuodesta 4,75 prosenttiin (5,0 %) ja nousi tämän vuoden heinäkuun alusta 5,5 prosenttiin. Vakuutusmaksutulo (sisältää lisäturvan) on kuluvana vuonna arviolta 9,5 miljardia euroa ja se kasvaa noin 5,5 prosenttia. Työeläkelaitosten vastuuelka vuoden 2005 lopussa on arviolta noin 70 miljardia euroa ja se on silloin noin kahdeksan kertainen verrattuna vuotuisen eläkemenoon.

Liitteen taulukossa 7 on ilmoitettu työeläkevarat vuosina 2003 ja 2004. Taulukossa 8 on ilmoitettu vastuuelkaluvut vuosilta 2003–2005. Eläkevaroihin sisältyvät vastuuelan lisäksi myös arvostuserot.

6 Koko lakisääteinen eläkemeno

Lakisääteisinä eläkkeinä maksetaan vuonna 2005 kaikkiaan noin 17,7 miljardia euroa (17,1 miljardia euroa). Koko lakisääteisen eläkemenon osuus bruttokansantuotteesta on noin 11,3 prosenttia (11,4 %).

Taulukko 4. Lakisääteinen eläkemeno vuosina 2004–2005, milj. euroa.

	2004	2005
Yksityisen sektorin työeläkkeet	8 331	8 731
Maatalouden erityiseläkkeet	152	144
Julkisen sektorin työeläkkeet	5 339	5 520
Sotilasvamman-, liikennevakuutus- ja tapaturmavakuutuslain mukaiset eläkkeet	514	517
Kansaneläkkeet	2 738	2 710
Yhteensä	17 074	17 622
Osuus BKT:sta *	11,5	11,3

* Kaikki BKT-osuudet ovat ennakkollisia.

Taulukossa 4 on esitetty vuosien 2004–2005 kokonaiseläkemenot eri eläkejärjestelmien mukaan jaoteltuna. Maatalouden erityiseläkkeet sisältävät luopumis- ja sukupolvenvaihdoseläkkeet sekä luopumiskorvaukset ja –tuet. Julkisen sektorin eläkkeet koostuvat valtion, kuntien, kirkon, Suomen Pankin, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöeläkkeistä.

Kokonaiseläkemeno kasvaa vain 3,6 %. Kansaneläkkeiden lukumäärä vähenee koko ajan ja yhä useammin eläke myönnetään vähennettynä tai sitä ei makseta työeläkkeen lisäksi lainkaan.

Lähteet

Arvioita työmarkkinajärjestöjen sopiman yksityisalojen eläkeuudistuksen vaikutuksista. Työryhmäraportti. Eläketurvakeskuksen monisteita 40. Helsinki 2002.

Eläkemenoennuste vuodelle 2004. Eläketurvakeskuksen katsauksia 6/2004.

Eläketurvakeskuksen kuukausitilastot, viimeisin julkaistu V/2005.

Eläketurvakeskuksen neljännesvuositilastot, viimeisin julkaistu I/2005.

Gould, Raija (2002): Lisääkö yksilöllisen varhaiseläkkeenlakkauttaminen työssä jatkamista? Julkaisussa Takala, Mervi ja Uusitalo, Hannu (toim.): Varhaiseläkkeet muuttuvat - mutta miten? Eläketurvakeskus. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kiviniemi, Marja (2005): Yksityisen sektorin eläketurva vuonna 2004. Eläketurvakeskuksen katsauksia 2005:3.

Tuominen, Eila (toim.) (2004): Eläkeuudistus ja ikääntyvien työssä jatkamisaikheet. Eläketurvakeskuksen raportteja 37. Helsinki: Hakapaino Oy.

Tilastoraportti vuoden 2003 kustannustenjakoon. Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 2/2005.

Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2003. Eläketurvakeskuksen tilastoraportti 7/2004.

Liitteet

ELÄKEJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVIA TILASTOJA JA ARVIOITA

Ennakkotiedot ja arviot on merkitty *:llä

Liitetaulukko 1.

1.A	Kansantalouden kehitys	2003	2004	2005*
	Työeläkeindeksi ¹⁾	2002	2028	2047
	Työikäisen indeksi	2103	2151	2191
	Palkkakerroin	-	1,000	1,028
	Kuluttajahintojen muutos	0,9	0,2	1,1
	Ansiotasoindeksin muutos, %	0,9	0,2	1,1
	BKT käyvin hinnoin, mrd. euroa	143,3	149,7	156,5
	BKT:n volyymin muutos, %	2,4	3,7	2,8
	TEL:n palkkasumman muutos, %	2,9	4,5*	4,6
	Työttömyysaste, % ²⁾	9,0	8,8	8,6
¹⁾ Vuoteen 2005 asti eläkeikäisen indeksi. ²⁾ Vastaa Tilastokeskuksen EU-harmonisoidun työttömyysasteen määrittelyä.				
1.B	Vakuutusteknisiä suureita	2003	2004	2005
	Vakuutusmaksu, %			
	TEL keskimääräinen maksu	21,4	21,4	21,6
	LEL perittävä maksu	22,2	22,4	22,7
	TaEL perittävä maksu	17,8	18,6	19,6
	TEL:n, LEL:n ja TaEL:n maksuprosentteihin sisältyvä työntekijän osuus			
	alle 53-v	4,6	4,6	4,6
	yli 53-v	4,6	4,6	5,8
	MEL	21,0	21,0	22,0
	josta työntekijän osuus	10,5	10,5	11,0
	perittävä YEL keskimäärin	20,1	19,8	20,0
	perittävä MYEL keskimäärin	10,7	10,8	10,8
	perusprosentti YEL/MYEL			
	alle 53-v	21,4	21,4	21,4
	yli 53-v	21,4	21,4	22,6
	Laskuperustekorko, %			
	1.1 - 30.6.v	4,25	4,50	4,75
	1.7. - 31.12.v	4,00	5,00	5,50

TEL-vakuutusmaksun osat			
vanhuuseläke	2,9	2,9	3
työkyvyttömyyseläke	1,4	1,3	1,3
työttömyyseläke	0,9	0,8	0,3
tasaus	15,3	15,5	16,3
hoitokustannus, maksutappio, ETK:n kustannukset	1,1	1,1	1
hyvitys	-0,2	-0,2	-0,3
Eläke-Kansan katevaja	0,03	0,0	0,0
Keskimääräinen maksu	21,4	21,4	21,6
Keskimääräinen maksu, ilman 53-v kor.	21,4	21,4	21,4

Liitetaulukko 2.

Lukumäärätietoja

2.1 Väestörakenne iän mukaan 2003-2005

Lähde: Tilastokeskus

	2003	2004	2005*
0-14 -vuotiaat	920 097	914 560	909 864
15-64 -vuotiaat	3 486 440	3 491 111	3 493 914
55-59 -vuotiaat	390 583	412 327	427 412
60-64 -vuotiaat	269 893	273 109	268 926
yli 65-vuotiaat	813 195	830 940	841 088
Kaikki yhteensä	5 219 732	5 236 611	5 244 866

2.2 Aktiivien lukumäärä 31.12.v

Lähde: Yksityisen sektorin työsuhdetilastot vuonna 2003

Eläkeoikeuden piiriin kuuluvat henkilöt. Henkilö voi kuulua samanaikaisesti useamman työeläkelain piiriin.

	2003	2004*	2005*
TEL	1 181 997	1 200 000	1 180 000
LEL	91 150	90 000	90 000
TaEL	55 679	60 000	60 000
MEL	6 523	6 000	6 000
YEL	168 202	170 000	170 000
MYEL	93 733	90 000	90 000

2.3 Eläkkeiden lukumäärät viimeisen yksityisen sektorin eläkelain mukaan 31.12.v

Luvut perustuvat Eläketurvakeskuksen julkaisemiin yksityisen sektorin kuukausi- ja neljännesvuositilastoihin.

	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	Kaikki yhteensä
Vanhuuseläkkeet, kaikki							
2003	399 609	72 542	1 457	4 708	54 095	146 638	679 049
2004	416 415	74 068	1 858	4 773	55 777	144 437	697 328
2004 arvio ¹⁾	414 500	73 900	1 780	4 830	55 750	144 530	695 290
2005*	439 000	77 000	2 500	4 900	58 760	142 700	724 860
- joista varhennettu vanhuuseläke							
2003	36 696	2 190	263	266	7 552	5 045	52 012
2004	39 056	2 249	303	291	7 909	5 031	54 839
2005*	40 500	2 300	350	320	8 200	5 000	56 670
Työkyvyttömyyseläkkeet							
2003	127 219	34 708	1 352	2 076	16 489	15 127	196 971
2004	127 266	34 310	1 778	2 022	16 484	14 315	196 175
2004 arvio ¹⁾	127 800	34 500	1 770	2 010	16 650	14 350	197 080
2005*	128 350	34 500	1 800	2 100	16 600	14 000	197 350
- joista YVE							
2003	10 867	1 353	73	101	1 531	1 271	15 196
2004	8 100	878	74	79	1 153	801	11 085
2005*	6 100	580	70	60	860	530	8 200
Työttömyyseläkkeet							
2003	43 223	7 774	610	100	1 021	1 857	54 585
2004	41 093	7 161	857	94	1 056	1 597	51 858
2004 arvio ¹⁾	41 400	7 300	840	100	1 070	1 700	52 410
2005*	39 000	6 700	1 000	90	1 100	1 400	49 290
Osa-aikaeläkkeet							
2003	19 162	623	0	197	4 600	353	24 935
2004	16 601	287	0	146	4 376	355	21 765
2004 arvio ¹⁾	17 200	290	0	160	4 510	380	22 540
2005*	14 000	270	0	150	4 000	370	18 790
Perhe-eläkkeet							
2003	113 277	39 564	287	1 573	24 303	50 611	229 615
2004	115 195	39 227	366	1 562	24 586	50 137	231 073
2004 arvio ¹⁾	114 800	39 200	350	1 570	24 520	50 400	230 840
2005*	117 200	39 000	480	1 580	25 000	50 000	233 260
Yhteensä							
2003	702 490	155 211	3 706	8 654	100 508	214 586	1 185 155
2004	716 570	155 053	4 859	8 597	102 279	210 841	1 198 199
2004 arvio ¹⁾	715 700	155 190	4 740	8 670	102 500	211 360	1 198 160
2005*	737 550	157 470	5 780	8 820	105 460	208 470	1 223 550

¹⁾ Eläkemenonennustekatsauksen 2004 (6/2004) arvio.

Liitetaulukko 3.**Työansiot****3.1 Palkkasummat (Milj. €/v)**

	2003		2004*		2005*	
		kasvu%		kasvu%		kasvu%
TEL	34 134,0	2,9	35 743,8	4,5	37 388,1	4,6
LEL	2 138,0	5,2	2 351,0	8,2	2 445,0	4,0
TaEL	451,0	8,7	498,9	9,0	523,9	5,0
MEL	248,0	1,2	273,8	-4,1	280,9	2,6
Yhteensä	36 971,0	3,0	38 867,5	5,1	40 637,9	4,6

3.2 Työtulot (Milj. €/v)

	2003	2004*	2005*
YEL	2 690,1	2 816,6	2 937,0
MYEL	1 223,9	1 240,9	1 254,0

Liitetaulukko 4.

Maksetut eläkkeet viimeisen yksityisen sektorin eläkelain mukaan rekisteritietojen perusteella (Milj. €/v)

Luvut perustuvat Eläketurvakeskuksen julkaisemiin yksityisen sektorin kuukausi- ja neljännesvuositilastoihin.

	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	Perusturva yhteensä	Lisäturva	Kaikki yhteensä
Vanhuseläkkeet									
2003	3 378,9	366,0	5,8	55,6	403,2	417,1	4 626,6	138,3	4 764,9
2004	3 645,8	387,9	7,3	59,2	431,9	435,6	4 967,7	140,4	5 108,1
2004 arvio ¹⁾	3 640,7	389,4	7,7	58,9	433,5	434,2	4 964,4		
2005*	3 960,0	410,0	9,0	65,0	470,0	460,0	5 374,0	142,0	5 516,0
- joista varhennettu vanhuuseläke									
2003	355,4	6,6	1,3	2,8	59,5	13,0	438,6	16,2	454,8
2004	396,0	7,0	1,6	3,2	65,0	13,6	486,4	17,6	504,0
2005*	370,0	6,0	1,4	3,0	60,0	12,0	452,4	15,0	467,4
Työkyvyttömyyseläkkeet									
2003	1 145,3	191,8	4,6	22,5	142,3	76,2	1 582,7	9,1	1 591,8
2004	1 158,8	192,8	6,2	22,7	143,5	75,4	1 599,4	8,6	1 608,0
2004 arvio ¹⁾	1 169,4	193,6	6,2	23,1	144,4	76,8	1 613,5		
2005*	1 170,0	195,0	8,0	23,0	145,0	75,0	1 616,0	7,8	1 623,8
- joista yksilölliset varhaiseläkkeet									
2003	138,8	11,5	0,4	1,8	17,3	7,9	177,7	1,6	179,3
2004	116,2	8,5	0,4	1,5	13,8	5,8	146,2	1,4	147,6
2005*	90,0	6,0	0,4	1,3	10,5	3,8	112,0	1,3	113,3
Työttömyyseläkkeet									
2003	490,7	68,7	4,0	1,4	8,2	12,7	585,7	4,5	590,2
2004	474,3	65,0	5,4	1,4	8,8	11,6	566,5	4,3	570,8
2004 arvio ¹⁾	479,7	66,0	5,3	1,6	8,9	12,0	573,5		
2005*	450,0	60,0	7,0	1,4	9,0	10,0	537,4	4,1	541,5
Osa-aikaeläkkeet									
2003	133,8	1,7	0,0	2,1	30,4	1,5	169,5	0,0	169,5
2004	123,7	1,7	0,0	1,7	30,4	1,6	159,1	0,0	159,1
2004 arvio ¹⁾	126,6	1,6	0,0	1,9	31,0	1,7	162,8	0,0	162,8
2005*	110,0	1,7	0,0	1,4	28,0	1,6	142,7	0,0	142,7
Perhe-eläkkeet									
2003	549,2	101,0	0,6	10,3	91,8	74,6	827,5	34,3	861,8
2004	566,3	103,0	0,8	10,5	93,9	76,1	850,6	34,5	885,1
2004 arvio ¹⁾	566,6	103,0	0,8	10,4	94,6	76,1	851,5		
2005*	585,0	104,0	1,0	11,0	95,0	77,0	873,0	33,9	906,9
Yhteensä									
2003	5 697,9	729,2	15,0	91,9	675,9	582,1	7 792,0	186,2	7 978,2
2004	5 968,9	750,4	19,7	95,5	708,5	600,3	8 143,3	187,8	8 331,1
2004 arvio ¹⁾	5 983,0	753,6	20,0	95,9	712,4	600,8	8 165,7		
2005*	6 275,0	770,7	25,0	101,8	747,0	623,6	8 543,1	187,8	8 730,9

¹⁾ Eläkemenonnuustekatsauksen 2004 (6/2004) arvio.

Liitetaulukko 5.**Maksutulot (Milj. €/v)**

Vuoden 2003 luvut tilinpäätöstiedoista, 2004 ja 2005 arviot Eläketurvakeskuksen lyhyen aikavälin maksutasoennusteesta ja eläkelaitoksilta.

	TEL	LEL	TaEL	MEL	YEL	MYEL	Yhteensä
Perusturva							
2003	7 126,0	489,0	100,0	54,0	537,7	129,1	8 435,8
2004*	7 649,2	503,1	106,8	58,6	555,3	135,0	9 008,0
2005*	8 075,8	528,1	113,2	60,7	593,5	135,9	9 507,2
Lisäturva							
2003	36,6				2,2		38,8
2004*	33,7				1,8		35,5
2005*	31,9				1,5		33,4
Valtion osuus							
2003				33,1	38,7	379,4	451,2
2004*				34,7	46,5	391,0	472,2
2005*				36,4	50,4	403,6	490,4

Työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksu määräytymisvuoden tasossa 1.7.v.

	TEL, LEL, TaEL, MEL yhteensä
2003	292
2004*	297
2005*	318

Liitetaulukko 6.**Työeläkevarat 31.12.v (Milj. €/v)**

	TEL, LEL, TaEL, MEL, YEL, MYEL yhteensä
2003	59 075
2004*	64 500

Liitetaulukko 7.**Eläkevastuut (perus- ja lisäturva) 31.12.v (Milj. €/v)**

Tilinpäätösvastuut (lähde: ETK:n tilasto Tilastotietoja työeläkelaitosten toiminnasta) ja lyhyen aikavälin maksutasoennuste

	TEL+LEL+ TaEL+MEL	YEL	MYEL	Yhteensä
2003	55 756	143	25	55 924
2004*	59 763	147	26	59 935
2005*	64 206	149	27	64 382

Liitetaulukko 8.**Kaikki lakisääteiset eläkkeet (Milj. €)**

	2005 *	2004	2004 arvio¹⁾	2003
Yksityisen sektorin työeläkkeet	8 731	8 331	8 354,0	7 978
Maatalouden erityiseläkkeet	144	152		160
Julkisen sektorin työeläkkeet (Sisältää myös valtion ylimääräiset eläkkeet)	5 520	5 339	5 384,0	5 104
Sotilasvamma-, liikennevakuutus- ja tapaturma- vakuutuslain mukaiset eläkkeet ²⁾	517	514	645,0	511
Kansaneläkkeet	2 710	2 738	2 739,0	2 766
Yhteensä	17 622	17 074	17 122	16 519
Osuus BKT:sta, % ³⁾	11,3	11,4	11,5	11,5

¹⁾ Eläkemenoennustekatsauksen 2004 (6/2004) arvio.

²⁾ Sisältää arvion 2004 osalta myös maatalouden erityiseläkkeet.

³⁾ Kaikki BKT-osuudet ovat ennakkollisia.

Eläketurvakeskuksen ajankohtaiskatsaukset vuonna 2005

- 1/2005 Eläke- ja muun sosiaaliturvan kehittäminen – työryhmäkatsaus
- 2/2005 Uudet EU-maat ja rahastoeläkejärjestelmien maihinnousu
- 3/2005 Yksityisen sektorin eläketurva vuonna 2004
- 4/2005 Eläkemenoennuste vuodelle 2005

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 010 7511

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Tfn 010 7511 Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS
Finland
Tel. +358 10 7511
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi